

Gemeente

Bodegraven Reeuwijk

Bodegraven Reeuwijk

ACTIEPROGRAMMA

MEI 2020 - MAART 2022

Actieprogramma duurzaamheid 2020 - 2022

Samenwerking

Binnen de gemeente	Lokale organisaties	Financiële ondersteuning
Duurzaamheid structureel onderdeel van beleid, projecten en processen	Versterken lopende samenwerkingen	Lokale initiatieven Verduurzamen met een bescheiden inkomen

Klimaatcampagne

Jaarlijks	Doorlopend
Dag van de Duurzaamheid Duurzaamheidspluim Duurzame huizenroute Kinderklimaattop	Natuur en Milieu Educatie Duurzaam Bouwloket Themapagina's Duurzaamheid KIJK

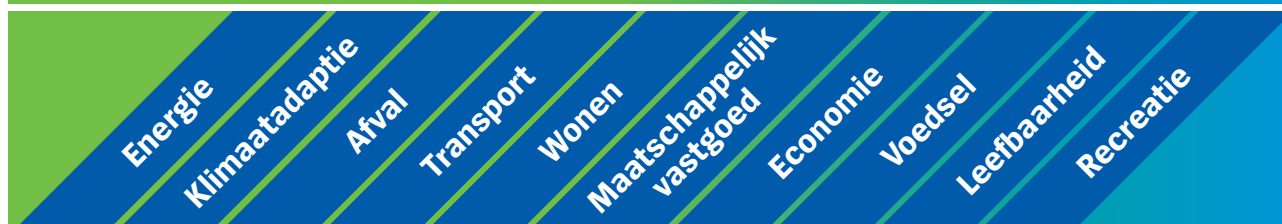
Projecten

Duurzame elektriciteit	Energie besparen	Adviseren
Zon-op-dak Regionale Energie Strategie, RES	Energiecoaches Energiebesparingscampagne Wijkaanpakken	
Duurzame Warmte	Duurzame economie	Wonen Klimaatadaptatie Maatschappelijk vastgoed Transport Afval Voedsel Leefbaarheid Recreatie
Transitievisie warmte Regionale Structuur Warmte, RSW	Circulaire economie Verduurzaming bedrijven Fairtrade Maatschappelijk Verantwoord Inkopen	

Monitoring

Dashboard fysieke leefomgeving	Klimaatbegroting
--------------------------------	------------------

Routekaart Klimaatneutraal Bodegraven-Reeuwijk 2035

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Ontwikkelingen tot nu toe	4
3	Samenwerking	6
	3.1 Lokale organisaties	6
	3.2 Financiële ondersteuning	6
	3.3 Binnen de gemeente	6
4	Klimaatcampagne	7
5	Projecten	7
	5.1 De Regionale Energie Strategie	7
	5.2 Transitievisie warmte	8
	5.3 Zon-op-dak	9
	5.4 Energie Besparen	9
	5.5 Duurzame economie	10
6	Adviseren & Aanjagen	12
7	Monitoring	13
	Uitvoeringsagenda duurzaamheid	14

1 Inleiding

Voor u ligt het actieprogramma Duurzaamheid 2020-2022. Naar aanleiding van de vele duurzame ontwikkelingen die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden, is dit het vervolg op het actieplan 2017-2021. Het uitgangspunt voor het actieprogramma Duurzaamheid 2020-2022 is de Routekaart Klimaatneutraal Bodegraven-Reeuwijk 2035. Deze routekaart is tevens het uitgangspunt voor de duurzaamheidsambities in het raadsprogramma 2018-2022 'Samen Duurzaam Gezond'.

De routekaart bestaat uit de thema's energie, klimaatadaptatie, afval, transport, wonen, maatschappelijk vastgoed, economie, voedsel, leefbaarheid en recreatie. Dit betekent dat iedereen in deze gemeente een bijdrage kan leveren aan een duurzamer Bodegraven-Reeuwijk. Een groot deel van onze samenleving doet dit al. Van afval scheiden tot zonnepanelen plaatsen of zelfs door actief anderen te stimuleren. Dit actieprogramma heeft als doel om deze verduurzaming de komende twee jaar te stimuleren en ondersteunen.

Bij het vaststellen van de kadernota 2021-2024 is de haalbaarheid en betaalbaarheid van de doelstelling Klimaatneutraal 2035 ter discussie gesteld. Voor meer inzicht en om de discussie hierover te kunnen voeren wordt in het voorjaar 2021 een gespreksnotitie aangeleverd bij de raad.

In dit actieprogramma wordt kort toegelicht welke ontwikkelingen de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden. Daarna volgt een schematisch overzicht van het actieprogramma duurzaamheid. Vervolgens wordt ingegaan op de samenwerking met de samenleving en de communicatie rondom duurzaamheid. Ook worden concrete projecten kort toegelicht. Daarnaast laat dit actieprogramma, aan de hand van de thema's uit de routekaart, zien welke mogelijkheden er zijn voor andere beleidsterreinen om te verduurzamen en hoe dit gezamenlijk kan worden opgepakt. Als laatste wordt kort toegelicht hoe dit actieplan wordt gemonitord.

2 Ontwikkelingen tot nu toe

In 2017 is gestart met de Routekaart klimaatneutraal Bodegraven-Reeuwijk 2035. Sindsdien zijn er veel duurzame ontwikkelingen geweest. In juni 2019 is landelijk het nationale Klimaatakkoord getekend. Het Klimaatakkoord is de Nederlandse uitwerking van het internationale Klimaatakkoord van Parijs uit 2015. Het doel is om de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. De gemeente draagt hieraan bij in onder andere de regionale energiestrategie en de transitievisie warmte.

In Bodegraven-Reeuwijk zetten bedrijven en inwoners zich actief in voor duurzaamheid. Een aantal inwoners zijn opgeleid tot energiecoach. Jaarlijks wordt samen met lokale organisaties de dag van de duurzaamheid georganiseerd en is de titel Fairtrade gemeente behaald. Ook is het aantal zonnepanelen op daken sterk toegenomen van 33.300 panelen in 2018 naar 58.500 in 2020. De lokale energiecoöperaties spelen hier een grote rol in. De Klimatschool – als eerste vorm van een kennisplatform duurzaam ondernemen – is inmiddels opgevolgd door OPBR Duurzaam, een brede stuurgroep waarin ondernemers uit verschillende sectoren vertegenwoordigd zijn, om samen met bedrijven te werken aan verduurzaming. Ook heeft in 2018 en 2019 een bewonersparticipatietraject rondom duurzame elektriciteitsopwekking in Bodegraven-Reeuwijk plaatsgevonden.

Een overzicht van behaalde resultaten zijn terug te vinden in de dashboard fysieke leefomgeving waarin de speerpunten uit het actieplan 2017-2022 halfjaarlijks zijn geëvalueerd.

3 Samenwerking

Om klimaatneutraal te zijn in 2035 moet heel de gemeente Bodegraven-Reeuwijk mee doen. Gelukkig kan dit ook en zijn er al veel organisaties actief om Bodegraven te verduurzamen. Ook binnen gemeentelijk beleid en bij projecten wordt duurzaamheid steeds meer geïntegreerd.

3.1 Lokale organisaties

In Bodegraven-Reeuwijk zijn er diverse organisaties actief op het gebied van duurzaamheid die vanuit inwoners of lokale ondernemers zijn ontstaan :

- Bodegraven Zoemt
- Duurzaamheidspanel
- Energiecoaches
- Energiecoöperatie Bodegraven-Reeuwijk
- Fairtrade Bodegraven-Reeuwijk
- OPBR Duurzaam
- Stichting Duurzaam Bodegraven-Reeuwijk
- Zon op Bodegraven-Reeuwijk

Hoe de samenwerking verloopt verschilt per organisatie. De gemeente vindt deze samenwerkingen zeer waardevol. Alleen samen met hen kunnen de ambities worden gerealiseerd.

▶ De gemeente blijft samenwerken met inwoners, bedrijven en organisaties om de gemeenschappelijke doelstellingen uit de routekaart te realiseren.

3.2 Financiële ondersteuning

Een groot deel van deze organisaties wordt ook financieel ondersteund door de gemeente. Tegelijkertijd zijn er altijd initiatieven of projecten die vanwege het ontbreken van financiële middelen geen doorgang kunnen vinden.

Hetzelfde geldt voor sommige inwoners die daardoor niet kunnen verduurzamen. Een deel van deze inwoners hebben voldoende aan de subsidies van de rijksoverheid of komen in aanmerking voor speciale leningen, zoals de nationale bespaarlening, of de gemeentelijke duurzaamheidslening. Dit geldt echter niet voor iedereen. Begin 2020 heeft de gemeente daarom voor inwoners met een bescheiden inkomen energie bespaardozen ter beschikking gesteld. Er zijn 200 dozen opgehaald. De gemeente wilt hier een structureel vervolg aan geven.

- ▶ De gemeente gaat onderzoeken hoe initiatieven van inwoners en lokale organisaties structureel kunnen worden ondersteund.
- ▶ De gemeente gaat onderzoeken hoe inwoners met een bescheiden inkomen financieel ondersteund kunnen worden bij de verduurzaming van hun woning.
- ▶ De duurzaamheidslening blijft beschikbaar voor inwoners.

3.3 Binnen de gemeente

Zoals eerder genoemd is de Routekaart Klimaatneutraal Bodegraven-Reeuwijk 2035 het uitgangspunt voor duurzaamheid binnen de gemeente. De routekaart heeft ervoor gezorgd dat collega's van verschillende beleidsterreinen binnen de gemeente samen komen om elkaar te informeren en stimuleren, en waar mogelijk samen optrekken. Hiervoor wordt ongeveer elke twee maanden overlegd en wordt bij concrete projecten om elkaars input gevraagd. Op dit moment wordt duurzaamheid steeds vaker actief door andere beleidsterreinen om input gevraagd. Dit is nog vrijblijvend.

▶ De komende jaren wordt duurzaamheid structureel ingepast in beleid en processen zoals ruimtelijke ontwikkelingen.

4 Klimaatcampagne

Om als gemeente klimaatneutraal te zijn in 2035, is het belangrijk dat iedereen meedoet. Op dit moment doet nog niet iedereen mee. Bewust zijn van wat je kan doen en het hebben van voldoende kennis zijn belangrijke voorwaarden om te kunnen en willen verduurzamen. De informatiebehoefte rondom duurzaamheid, en met name de energietransitie, is bij een deel van de inwoners en bedrijven groot. Met de klimaatcampagne zet de gemeente dan ook in op het vergroten van bewustwording en het delen van kennis. Daarnaast wil de gemeente ook graag kinderen en jongeren bij dit thema betrekken en vindt ze het belangrijk om goede voorbeelden in het zonnetje te zetten.

De klimaatcampagne bestaat uit activiteiten waar inwoners of bedrijven worden geïnformeerd, geïnspireerd of gevraagd om mee te denken. Veel van deze acties zijn succesvol en keren daarom ook jaarlijks terug, zoals de Kinderklimaatop of de Dag van de Duurzaamheid met de uitreiking van de Duurzaamheidspluim voor een persoon, ondernemer of organisatie in of uit Bodegraven-Reeuwijk die zich heeft onderscheiden op het gebied van duurzaamheid.

Daarnaast is er ruimte voor aanvullende activiteiten wanneer die toegevoegde waarde hebben voor het bereiken van de ambities op het gebied van duurzaamheid van de gemeente.

JAARLIJKS TERUGKERENDE ACTIVITEITEN

- ▶ De Dag van de Duurzaamheid
- ▶ De duurzaamheidspluim
- ▶ De duurzame huizenroute
- ▶ Kinderklimaatop

DOORLOPENDE ACTIVITEITEN

- ▶ Natuur en Milieu educatie op scholen
- ▶ Het Duurzaam Bouwloket blijft het digitale energieloket waar woningeigenaren in de gemeente terecht kunnen met vragen over de verduurzaming van hun woning.
- ▶ Een aantal keer per jaar komt er een themapagina duurzaamheid in de KIJK
- ▶ De webpagina duurzaamheid op de gemeentelijke website wordt en blijft geüpdatet.

5 Projecten

5.1 De Regionale Energie Strategie

In het Klimaatakkoord is vastgelegd dat 70% van alle elektriciteit in 2030 moet komen uit hernieuwbare bronnen: windturbines op zee en op land, en zonnepanelen op daken en in zonneparken. De landelijke doelstelling voor de opwek van elektriciteit op land met windturbines en zonnepanelen is 35 TWh per jaar.

De regionale energie strategie, RES, moet uitvoering geven aan deze doelstelling. In totaal is Nederland opgedeeld in 30 regio's die elk hun eigen RES moeten maken. In de RES worden daarom afspraken gemaakt over hoeveel duurzame elektriciteit opgewekt kan worden in de regio en op waar dat mogelijk is. Het gaat hierbij om het opwekken van elektriciteit uit zonnepanelen en windturbines.

Ook wordt er in de RES onderzocht welke regionale mogelijkheden er zijn om energie voor warmte op te wekken, de Regionale Structuur Warmte, RSW. Hier wordt inzicht gegeven in de warmtevraag en het warmte-aanbod en de mogelijkheden voor nieuw te ontwikkelen boven- gemeentelijke warmte-infrastructuur.

De doelstellingen van de RES sluiten dan ook goed aan bij de ambitie van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk om in 2035 klimaatneutraal te zijn.

Hoe komt de RES tot stand?

De gemeente Bodegraven-Reeuwijk zit in de RES Midden-Holland. De RES Midden-Holland bestaat uit de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas, de provincie Zuid-Holland, de diverse waterschappen, netwerkbeheerders en maatschappelijke partners, zoals LTO, Natuur en milieufederatie, lokale energiecoöperaties, bedrijven, woningcorporaties en scholen. Gezamenlijk komen zij met een concept-RES in het voorjaar van 2020. Het Planbureau voor de Leefomgeving, het PBL, analyseert alle RESsen en bekijkt of deze gezamenlijk voldoen aan de doelstelling van 35TWh in 2030. Daarna wordt de concept-RES verder ontwikkeld met de raden en andere volksvertegenwoordigers, inwoners en lokale belangengroepen. De uitkomsten van de input uit de samenleving en de resultaten van het PBL worden gebruikt voor het maken van de RES 1.0. In de RES 1.0 staat op welke manier de opwek van grootschalige duurzame elektriciteit op land wordt gerealiseerd. In juni 2021 moet de RES Midden Holland 1.0 vastgesteld zijn door de raden van de gemeenten, de provinciale staten en het algemeen bestuur van de waterschappen.

Wat gebeurt er nadat de RES is vastgesteld?

Om ervoor te zorgen dat in Nederland 35TWh aan grootschalige duurzame energie op land wordt opgewekt in 2030 is het nodig dat de projecten en plannen tijdig een vergunning hebben. Om dit te bereiken daarom dat de plannen en projecten in 2025 een vergunning hebben zodat ze kunnen starten. De RES wordt elke twee jaar herijkt op basis van nieuwe inzichten, innovaties en ervaringen. Omwonenden, belanghebbenden en maatschappelijke partijen worden betrokken bij de realisatie van de projecten en plannen. Ook is inspraak mogelijk. Bij de herijking van de RES worden ook de raad en de samenleving betrokken.

- ▶ De gemeente is actief betrokken bij de totstandkoming van de RES Midden-Holland.
- ▶ De gemeente betreft de samenleving bij het opstellen van de RES Midden-Holland en de daaruit voortkomende plannen en projecten.
- ▶ De RES 1.0 wordt vastgesteld door de raad en voor 1 juli 2021 ingediend bij het NP RES en daarna elke 2 jaar vernieuwd.
- ▶ De projecten en plannen uit de RES Midden-Holland worden vastgelegd in het omgevingsbeleid, zoals omgevingsvisies, -plannen en -programma's van de gemeente.

5.2 Transitievisie warmte

In het Klimaatakkoord is voor de gebouwde omgeving vastgesteld dat 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen in 2050 van het aardgas af moeten. In 2030 moet Nederland 3,4Mton minder CO₂ uitstoten dan in het referentiescenario. Dit betekent dat 50.000 woningen per jaar van het aardgas af moeten in 2021 en vóór 2030 moet dit zijn opgelopen naar 200.000 woningen per jaar. In 2030 moeten de eerste 1,5 miljoen woningen van het gas af zijn. De CO₂-uitstoot voor gebouwen wordt teruggedrongen via normering richting 2030 en 2050.

Hiervoor wordt ingezet op isoleren en het aardgasvrij(ready) maken van woningen en gebouwen door ze aan te sluiten op alternatieve warmtesystemen en gebruik te maken van duurzame warmte en elektriciteit. Om dit voor elkaar te krijgen moeten gemeentes in 2021 weten welke wijk wanneer aan de beurt is om aardgasvrij te worden. Dit wordt vastgelegd in een Transitievisie Warmte.

De Transitievisie warmte (TVW) is een belangrijk instrument voor gemeenten om de regie te voeren over de warmtetransitie. In de TVW worden lokale kansen zoveel mogelijk benut. Dit leidt tot een globale kaart met een inkleuring op wijk- en zelfs buurtniveau over wat de meest optimale toekomstige warmtevoorziening zal zijn. Alle gemeenten hebben afgesproken in het Klimaat Akkoord om uiterlijk eind 2021 de TVW te hebben vastgesteld.

- ▶ De gemeente betreft de samenleving bij het opstellen van de Transitievisie Warmte en stelt voor eind 2021 de TVW vast.

5.3 Zon-op-dak

De ambitie van de gemeente is om 200.000 zonnepanelen op daken te hebben liggen in 2022. De gemeente stelt hiervoor daken van haar maatschappelijk vastgoed beschikbaar en ondersteunt de lokale energie coöperaties. Daarnaast kunnen particulieren gebruik maken van de duurzaamheidslening om zonnepanelen te financieren en bedrijven kunnen tegen gereduceerd tarief een zon-op-dak scan laten uitvoeren. Daarnaast gaat de gemeente onderzoeken hoe zon-op-dak verder gestimuleerd kan worden.

De gemeente blijft zon-op-dak stimuleren.

De gemeente voert jaarlijks een scan uit om te monitoren hoeveel zonnepanelen er op daken liggen.

5.4 Energie Besparen

Naast de Transitievisie warmte zet de gemeente ook in op het stimuleren van energiebesparing. Energie die niet wordt gebruikt hoeft immers ook niet betaald of opgewekt te worden. De gemeente Bodegraven-Reeuwijk wijst inwoners daarom op verschillende nationale financieringsmogelijkheden. En met behulp van de subsidie Regeling Reductie Energiegebruik van het Rijk wordt energie besparing verder gestimuleerd door onder andere het energiecoaches op te leiden en hun bezoeken te coördineren en een energiebesparingscampagne. Daarnaast voert de gemeente jaarlijks twee wijkaanpakken uit.

5.4.1 Energiecoaches

De energiecoaches leggen na het afronden van hun opleiding huisbezoeken af. Hierbij helpen zij inwoners met energiebesparing en de eerste stappen zetten naar het verduurzamen van hun woningen. Bij deze huisbezoeken zullen zij ook energiebesparingsproducten meegeven, zodat de inwoners gelijk van start kunnen gaan. Momenteel wordt onderzocht hoe deze huisbezoeken ook digitaal af te leggen zijn.

Er worden gesprekken gevoerd door energiecoaches, waarbij zij ook energiebesparingsproducten uitdelen.

5.4.2 Energiebesparingscampagne

Daarnaast gaat de gemeente vanaf het najaar 2020 een doorlopende campagne opzetten om energiebesparing en verduurzaming van het huis aan te moedigen. In overleg met ODMH en het Duurzaam Bouwloket spelen we in op al bestaande communicatie kanalen en versterken wij deze. Door middel van interviews met lokale koplopers willen wij in alle dorpen goede voorbeelden laten zien. In 2021 gaat de gemeente in samenwerking met lokale bedrijven een actie uitzetten, waarbij inwoners een voucher kunnen krijgen om gratis isolatiematerialen kunnen kopen.

Voucher-actie om verduurzamen van de eigen woning te stimuleren onder inwoners.

Energiebesparingscampagne die start in het najaar van 2020.

1000 huishoudens worden bereikt door energiecoaches en de voucher-actie voor isolatie.

5.4.3 Wijkaanpakken

De gemeente voert elk jaar twee wijkaanpakken uit. Hierbij wordt er wijkgericht een actie opgezet om woningen te verduurzamen. Er wordt hierbij zoveel mogelijk aangesloten bij enthousiasme uit de wijk zelf, bijvoorbeeld een wijkteam. De inhoud van een wijkaanpak varieert. Vaak bestaat een wijkaanpak uit een centrale bewonersavond met informatie over verduurzaming, in combinatie met een collectieve inkoopactie, goedkope/gratis maatwerkadviezen of adviezen voor voorbeeldwoningen.

Jaarlijks worden er twee wijkaanpakken uitgevoerd.

5.5 Duurzame economie

5.5.1 Verduurzaming bedrijven

Duurzaamheid is ook onderdeel van het actieprogramma economie dat door de gemeente en de OPBR is opgesteld. Door het OPBR is een platform duurzaam ondernemen opgericht: OPBR Duurzaam. Gefinancierd door Ons Fonds ontwikkelt OPBR Duurzaam een driejarig programma om duurzame ontwikkelingen te stimuleren bij bedrijven in Bodegraven-Reeuwijk. Hierbij wordt samengewerkt met de ODMH en de gemeente. Ook is OPBR Duurzaam regionaal partner vanuit het bedrijfsleven bij de Regionale Energie Strategie.

Het thema circulaire economie wordt steeds belangrijker in het provinciale bedrijventerreinenbeleid. Terreinen dienen intensief (verdicht) gebruikt te gaan worden en daarbij voldoen aan duurzame criteria. Ook moet in een duurzame productiewijze stappen worden gezet naar een circulaire economie. Een circulaire economie betekent minder grondstoffen gebruiken, grondstoffen hergebruiken en zo min mogelijk vervoersbewegingen.

- ▶ De gemeente werkt samen met OPBR Duurzaam om bedrijven te ondersteunen in zowel wettelijke verplichtingen als aanvullende maatregelen rondom duurzaamheid.
- ▶ Ook werkt de gemeente samen met de OPBR duurzaam om regionaal en lokaal uitvoering te geven aan de ambitie van de gemeente om klimaatneutraal in 2035 te zijn.
- ▶ Om van de huidige lineaire keten naar een circulaire keten te gaan wordt aan een projectaanpak gedacht waarin de gemeente samenwerkt met partijen als de ODMH, OPBR Duurzaam en Groene Hart Werkt, het regionale platform voor circulaire economische initiatieven in het groene hart. Deze aanpak zal de komende jaren worden ontwikkeld.
- ▶ De ODMH monitort op de informatieplicht en de verplichte energiebesparende maatregelen voor bedrijven.

5.5.2 Fairtrade gemeente

Een maatschappelijke werkgroep heeft samen met de gemeente in 2017 de titel Fairtrade gemeente behaald. Dit was een doel uit de routekaart en is in de vorige raadsperiode ingezet. De achterliggende gedachte is dat via de producten die we kopen en de CO₂-uitstoot die we veroorzaken we impact hebben op plekken elders in de wereld, en daarmee ook een verantwoordelijkheid hebben voor die plekken.

Inmiddels is de samenwerking verder bestendigd met de oprichting van de Stichting Fairtrade Bodegraven-Reeuwijk en de toekenning van een bescheiden jaarlijkse subsidie. Er is een breed programma ontwikkeld om Fairtrade als duurzaam label breed in de gemeente te voeren.

- ▶ Samen met Fairtrade Bodegraven-Reeuwijk zet de gemeente in op het behouden van de titel Fairtrade gemeente, en het inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen meer betrekken bij Fairtrade.
- ▶ Er wordt gewerkt aan een regionale samenwerking

5.5.3 Circulaire economie

De rijksoverheid heeft als doel gesteld dat in 2050 de gehele economie circulair moet zijn en in 2030 50% minder gebruik van abiotische primaire grondstoffen (mineraal, fossielen en metalen). Hoewel circulariteit ook regelmatig genoemd wordt in het klimaat akkoord, is het nog onduidelijk wat de doelstelling exact is en op welke manier deze bereikt wordt.

Op gemeentelijk niveau kan wel goed ervaring worden opgedaan met de circulaire economie bij de verduurzaming van bedrijven en bedrijventerreinen, en bij maatschappelijk verantwoord inkopen. Voor de komende twee jaar is dan ook het doel om te onderzoeken hoe gemeentelijke projecten circulair uitgevoerd kunnen worden, en welke mogelijkheden er zijn om dit aan te jagen in de samenleving. De gemeente werkt hiervoor samen met andere gemeenten in Groene Hart werkt. Ook een mooi voorbeeld van een initiatief in de samenleving zijn de Repaircafés van Stichting Duurzaam Bodegraven-Reeuwijk.

- ▶ Onderzoek doen naar circulariteit binnen gemeentelijke projecten
- ▶ Circulariteit in de samenleving stimuleren

5.5.4 Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

De inkopen van een gemeente kunnen worden ingezet om milieu en sociale doelen te stimuleren. Daarom heeft de gemeente op 3 februari 2020 het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen, MVI, ondertekend. De invulling van MVI kan per organisatie en zelfs per inkoop verschillen. Met het tekenen van het Manifest MVI verplicht de gemeente zich tot het opstellen van een actieplan en het monitoren van inkopen op milieu en/of sociale doelen. Maatschappelijk verantwoord inkopen wordt hiermee in de gemeente zichtbaar gemaakt en het stimuleert het opdoen van kennis, ervaringen en samenwerking.

- ▶ De gemeente maakt een actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen, waarmee duurzaamheid bij inkopen wordt gestimuleerd, en inzichtelijk wordt gemaakt.

6 Adviseren & Aanjagen

Duurzaamheid is een thema dat steeds meer zijn weg vindt naar andere beleidsterreinen. Hieronder wordt ingegaan op de verbinding tussen duurzaamheid en de beleidsthema's uit de Routekaart Bodegraven-Reeuwijk Klimaatneutraal 2035. Energie en Economie worden hier niet genoemd omdat die de focus zijn van dit Actieprogramma Duurzaamheid en al uitgebreid aan bod zijn gekomen.

6.1.1 Klimaatadaptatie

In de routekaart is dit het thema water. Conform het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie is dit nu verbreed naar de thema's: wateroverlast, overstromingen, droogte en hitte. Gezamenlijk valt dit onder de noemer klimaatadaptatie. De werkgroep klimaatadaptatie wordt voornamelijk getrokken door de collega's van de leefomgeving. Klimaatadaptatie en duurzaamheid vullen elkaar aan en lijken dezelfde uitdagingen te hebben in de communicatie naar buiten toe, maar ook om eerder in interne processen, zoals in de ontwerpfase van herinrichtingen en ruimtelijke ontwikkelingen betrokken te worden.

6.1.2 Wonen

Het verduurzamen van woningen wordt aangejaagd door verschillende projecten o.a. de wijkaanpakken, de Transitievisie Warmte en het duurzaam bouwloket. Ook is duurzaamheid onderwerp van gesprek met woningcorporaties.

6.1.3 Maatschappelijk Vastgoed

Voor het maatschappelijk vastgoed zijn duurzame MJOPs, meerjaren onderhoudsplannen, gemaakt. Daarnaast worden daken van maatschappelijk vastgoed beschikbaar gesteld aan de lokale energiecoöperaties om zon op daken te realiseren.

6.1.4 Transport

Verduurzamen van transport gaat over het verminderen van het autogebruik, schoner rijden, elektrisch rijden en waterstof. Dit heeft raakvlakken met veel beleidsterreinen: verkeer, mobiliteit, geluid en lucht, openbare ruimte, duurzaamheid en meer bewegen. Voor de uitvoering hiervan worden voornamelijk landelijke en regionale ontwikkelingen gevolgd. Zo is de gemeente aangesloten bij de aanbesteding voor openbare laadpalen van de gemeente Rotterdam.

Via OPBR Duurzaam is het bedrijfsleven betrokken bij de discussie over de verduurzaming van het transport en de mogelijkheden voor het gebruik van duurzame brandstoffen. Daaronder ook de verkenning van mogelijkheden voor mobiliteitsmanagement op en rond de bedrijventerreinen.

6.1.5 Afval

De gemeente scoort goed op het gescheiden inzamelen van afval. Hiermee kunnen veel grondstoffen worden gerecycled. Het is een uitdaging om te onderzoeken of deze grondstoffen hoogwaardiger hergebruikt kunnen worden. Van afval naar grondstof is tevens een integraal onderdeel van de circulaire economie. Hierbij wordt het afval niet verbrand om energie op te wekken, maar worden de grondstoffen uit de producten gehaald om nieuwe producten te maken. Ook zit er mogelijk ruimte in het verduurzamen van de uitvoering van het afvalinzamelen.

6.1.6 Voedsel

De gemeente ondersteunt initiatieven uit de samenleving op het gebied van voedsel. Zo heeft Stichting Duurzaam Bodegraven Reeuwijk een voedseltuin, de Hortus Populus. Ook is Bodegraven-Reeuwijk een Fairtrade gemeente en speelt ze een actieve rol in de Fairtrade werkgroep.

6.1.7 Leefbaarheid

Groene daken worden gestimuleerd met de duurzaamheidslening. Verdere vergroening van de buitenruimte is onderdeel van de inrichting van de openbare ruimte.

6.1.8 Recreatie

Hier wordt vooral ingezet op duurzame vormen van mobiliteit met de focus op elektrisch recreëren, zoals elektrische laadpalen realiseren voor fietsen en auto's en elektrisch varen te stimuleren. Ook in het evenementenbeleid is duurzaamheid een onderdeel.

7 Monitoring

Jaarlijks wordt duurzaamheid gemonitord door middel van de dashboard fysieke leefomgeving en de klimaatbegroting. Daarnaast is in 2020 éénmalig door de Groene Hart Rekenkamer een onderzoek gedaan naar duurzaamheid in de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. Dit onderzoek wordt voor de zomer van 2020 aan de raad gepresenteerd.

7.1.1 Dashboard fysieke leefomgeving

Voor de dashboard fysieke leefomgeving wordt gekeken naar de speerpunten uit het vorige actieplan. Bij de volgende monitoring zal worden gekeken of de huidige monitoring nog volstaat of dat er wijzigingen in aangebracht moeten worden.

7.1.2 Klimaatbegroting

Voor de klimaatbegroting berekent ODMH de verwachte CO₂-uitstoot van het huidige beleid door. Dit wordt gedaan per thema en afgezet tegen wat de gemeente zou moeten reduceren om in 2035 CO₂-neutraal te zijn. Hierdoor wordt inzichtelijk of de gemeente met uitvoering van het beleid voldoet aan de doelstellingen of wanneer dit tekort komt.

Uitvoeringsagenda duurzaamheid

Samenwerking

Samenwerken met inwoners, bedrijven en organisaties verduurzaming te realiseren.	Doorlopend
Duurzaamheid structureel inpassen in beleid, projecten en interne processen.	Doorlopend

Financiële ondersteuning

De duurzaamheidslening blijft beschikbaar voor inwoners.	Doorlopend
Onderzoek naar structurele ondersteuning van lokale initiatieven.	December 2021
Onderzoek naar financiële ondersteuning voor inwoners met een bescheiden inkomen voor het verduurzamen van hun woning.	2022

Klimaatcampagne

Natuur en Milieu educatie op scholen geven.	Doorlopend
Energieketen beschikbaar stellen voor particuliere woningeigenaren.	Doorlopend
Communiceren over duurzaamheid in de Kijk met o.a. themapagina's.	Doorlopend
De webpagina duurzaamheid op de gemeentelijke website actueel houden.	Doorlopend
Activiteiten organiseren op de Dag van de Duurzaamheid.	Jaarlijks
De duurzaamheidspluim uitreiken.	Jaarlijks
Meedoen aan de duurzame huizenroute.	Jaarlijks
De Kinderklimaatop organiseren.	Jaarlijks

Regionale Energie Strategie

Actief betrokken blijven bij de RES Midden-Holland.	Doorlopend
De samenleving betrekken bij het opstellen en de uitvoering van de RES Midden-Holland.	Vanaf najaar 2020
De projecten en plannen uit de RES Midden-Holland vastleggen in omgevingsbeleid.	Vanaf juni 2021 na vaststelling RES 1.0 in de raad

Transitievisie Warmte

Transitievisie warmte vaststellen.	Najaar 2021
De samenleving betrekken bij het opstellen van de Transitievisie Warmte.	Vanaf najaar 2020

Uitvoeringsagenda duurzaamheid (vervolg)

Zon-op-dak

Zon-op-dak blijven stimuleren in verschillende projecten.	Doorlopend
Aantal zonnepanelen op daken monitoren.	Jaarlijks

Energie besparen

Energiecoaches opleiden en ondersteunen om advies aan huis te geven.	Doorlopend
Inwoners activeren met een energiebesparingscampagne.	Doorlopend
Isoleren van woningen stimuleren met een voucher-actie.	Maart 2021
1000 huishoudens profiteren van de adviezen van energiecoaches en de voucher-actie voor isolatie.	Maart 2021
Twee wijkaanpakken met een collectieve inkoopactie voor isolatie.	Jaarlijks

Duurzame economie

Samenwerken met OPBR Duurzaam om bedrijven te ondersteunen in zowel wettelijke verplichtingen als aanvullende maatregelen rondom.	Doorlopend
Samenwerken met de OPBR duurzaam om regionaal en lokaal uitvoering te geven aan de ambitie van de gemeente om klimaatneutraal in 2035 te zijn.	Doorlopend
Samenwerken met o.a. ODMH, OPBR Duurzaam en Groene Hart Werkt om van de lineaire naar een circulaire keten te gaan.	Doorlopend
De ODMH monitort op de informatieplicht en de verplichte energiebesparende maatregelen voor bedrijven.	Doorlopend
Samen met Fairtrade Bodegraven-Reeuwijk inzetten op het behouden van de titel Fairtrade gemeente en inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen meer betrekken bij Fairtrade.	Doorlopend
Werken aan een regionale samenwerking voor Fairtrade.	Doorlopend
Een actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen opstellen.	Januari 2021
Circulariteit in de samenleving stimuleren.	Vanaf februari 2021
Onderzoek doen naar circulariteit binnen gemeentelijke projecten.	Juli 2021